

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу
Євдокімова Олександра Валерійовича
на тему «Організаційне забезпечення функціонування та розвитку
територіальних громад»,
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил
і регіональна економіка

1. Актуальність, мета та завдання дослідження

Розвиток місцевого самоврядування в Україні та реформування територіального устрою вимагають використання нових інструментів і методів організації діяльності місцевих громад, погодження пріоритетів їх розвитку, формування нової структури відносин між центром і периферією, а також між окремими громадами. Розвиток місцевого самоврядування характеризується перерозподілом владних повноважень на користь периферії та інституційної багатополярності, що потребує подальшого поглибленого дослідження можливості узгодження пріоритетів розвитку територіальних громад у межах адміністративних територій.

Слід погодитись з дисертантом, що розвиток територіальних громад гальмується відсутністю належного матеріального та фінансового, кадрового та іншого ресурсного забезпечення, необхідного для виконання їх завдань і повноважень, кризою житлово-комунального господарства, систем соціальної інфраструктури, поглибленням диспропорцій у соціально-економічному стані територіальних громад і регіонів. Усі ці процеси та явища зумовлюють актуальність проведеного О. В. Євдокімовим дослідження.

Проведене дослідження відповідає плану наукових досліджень Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова в рамках держбюджетної науково-дослідної роботи «Регулювання соціально-економічного розвитку міського комплексу: теорія, методологія, практика (ДР № 0113U000575), в межах виконання якої автором запропоновано матрицю визначення потреб громади міста у забезпеченні певним видом послуг житлово-комунального господарства: водопостачання, водовідведення, газопостачання та запропоновано організацію введення у дію об'єктів інфраструктури й обсяг їх фінансування.

Метою дослідження, проведеного О. В. Євдокімовим, є обґрунтування теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо формування організаційного забезпечення функціонування та розвитку територіальних громад.

Для досягнення сформульованої мети дисертаційної роботи було вирішено наступні задачі:

- проаналізовано стан регіональних економічних систем в Україні, узагальнено вітчизняний досвід децентралізації влади та розвитку місцевого самоврядування;

- визначено вплив процесу децентралізації на економіку регіонів;

- обґрунтовано науковий підхід до планування забезпечення потреб територіальної громади;

- визначено та обґрунтовано шляхи реалізації проектів створення інфраструктурних об'єктів спільної власності двох або більше територіальних громад;

- розроблено концептуальну модель організаційного забезпечення функціонування та розвитку територіальних громад, яка дозволяє покращити їх фінансове забезпечення;

- сформовано організаційно-методичне забезпечення розвитку територіальних громад в Україні, що сприятиме подоланню проблем в межах адміністративної території.

2. Новизна наукових результатів, отриманих в дисертації

До результатів дисертації, які містять елементи наукової новизни, можна віднести:

- удосконалення концептуальної моделі організаційного забезпечення функціонування та розвитку територіальних громад, яка передбачає вибір стратегічних орієнтирів на основі побудови піраміди цілей розвитку громади, це дає змогу здійснювати планування в стратегічному інтервалі часу та формувати фінансове забезпечення громади;

- удосконалення організаційно-методичного забезпечення розвитку територіальних громад в Україні, яке побудовано на засадах проектного підходу

до подолання проблем розвитку адміністративної території, що дає змогу спрямувати регуляторні важелі з бюджетної підтримки місцевих громад на проектну підтримку виробників;

- визначення впливу процесу децентралізації на економіку регіонів, що спирається на динаміку стану економіки регіонів України за дворічний період та доводить зв'язок між створенням ОТГ та виробництвом сільгосппродукції, а також позитивний вплив процесу об'єднання територіальних громад на діяльність виробників сільськогосподарської продукції;

- доведено доцільність партнерських відносин у ході реалізації проектів створення об'єктів інфраструктури, оскільки, це дає змогу об'єднувати фінансові ресурси зацікавлених сторін задля досягнення означеної мети;

- визначено стан регіональних економічних систем в Україні інструментами кластерного аналізу, що є доказом єдності проблематики регіонального розвитку для всіх адміністративних територій України;

- отримав розвитку методичний підхід до планування забезпечення потреб територіальної громади, що містить матрицю визначення потреб населення за колективно прийнятою шкалою оцінювання, визначено ступінь нагальності та необхідності забезпечення населення певним видом послуг ЖКГ: водопостачання, водовідведення, газопостачання та порядок введення об'єктів сфери ЖКГ у дію й обсяги їх фінансування.

3. Ступінь обґрунтованості положень, висновків та пропозицій

Подана до захисту дисертаційна робота О.В. Євдокімова є завершеним результатом розробки теоретичних основ формування організаційного забезпечення функціонування та розвитку територіальних громад в Україні. Керуючись вихідними даними провідних європейських методик здобувач зробила спробу їх адаптації під українські реалії та наявну статистичну базу.

Основні положення, які виносяться на захист, було отримано завдяки використанню методів монографічного та теоретичного узагальнення для обґрунтування інформаційного забезпечення дисертаційного дослідження; системного аналізу при виявленні основних проблем розвитку територіальних громад; регресійного аналізу для визначення впливу процесу децентралізації на економіку регіонів; кластерного аналізу для доведення схожості проблем регіонального розвитку для всіх адміністративних територій України, індукції та дедукції для доведення доцільності партнерських відносин у ході реалізації проектів створення об'єктів спільної власності двох або більше громад, а також

матричний метод та метод шкалювання для побудови матриці визначення потреб населення за колективно прийнятою шкалою оцінювання.

Інформаційною базою дослідження стали нормативно-правові акти України, офіційні дані Державної служби статистики України, Міністерства інфраструктури України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Міністерства економічного розвитку й торгівлі України, наукові публікації та матеріали науково-практичних конференцій, ресурси мережі Інтернет.

Таким чином, наукові положення, висновки і рекомендації, які представлені в дисертаційній роботі О.В. Євдокімова, мають достатній рівень обґрунтованості.

4. Стиль викладення матеріалів дисертації та автореферату. Оцінка відповідності автореферату змісту дисертації

Дисертація та автореферат О.В. Євдокімова написані грамотно, з дотриманням вимог, що висуваються до кандидатських дисертацій. Назва дисертації повністю відповідає її змісту. Виклад результатів проведених досліджень наведено в чіткій логічній послідовності і добре структуровано.

Матеріали, викладені в авторефераті, дають можливість зробити висновки про мету дослідження, задачі, які вирішено в роботі, застосовувані методи, самі результати проведених досліджень, а також їх наукову новизну. Автореферат достатньо повно відображає суть дисертації та її основні висновки.

За структурою та змістом автореферат відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 № 567 (зі змінами) до такого виду робіт. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

5. Оцінка публікацій

Основні ідеї, положення та найважливіші результати дисертації опубліковано автором самостійно та у співавторстві в 13 наукових працях, у тому числі: 2 статті – у наукових фахових виданнях України, 6 статей – у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, з них 1 стаття у співавторстві, 5 – у матеріалах доповідей на наукових конференціях. Загальний

обсяг публікацій складає 5,1 друк. аркушів, з яких здобувачу належить 4,6 друк. аркуша

Кількість наукових статей та їх обсяг відповідають вимогам, що стосуються основного змісту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження оприлюднені на Міжнародному форумі молодих вчених «Young Researches in the Global World: Vistas and challenges» (20 травня 2016 р., м. Харків); Науково-практичній конференції викладачів, аспірантів та співробітників Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова «Місто. Культура. Цивілізація» (квітень 2016 р., м. Харків), Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Світ економічної науки» (29 травня 2018 р., м. Тернопіль), XXVII економіко-правових дискусіях (31 травня 2018 р., м. Харків), Міжнародному науковому інтернет-семінарі «Science without borders» (2018 р.).

6. Відповідність дисертації встановленим вимогам

За своєю структурою, обсягом та рівнем оформлення дисертація Бушинської В.В. відповідає вимогам, що встановлені до кандидатських дисертацій.

Робота складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списків використаних літературних джерел за розділами і додатків.

7. Теоретичне та практичне значення наукових результатів

З теоретичної точки зору, найбільшу цінність становлять такі результати роботи:

– уточнено концептуальну модель організаційного забезпечення функціонування та розвитку територіальних громад, яка містить у підґрунті комплексний підхід та передбачає вибір стратегічних орієнтирів на основі побудови піраміди цілей розвитку громади, що дає змогу коригування фінансування та планування робіт не тільки в поточному фінансовому році, а й в стратегічному інтервалі часу та формує адаптивний апарат фінансового забезпечення громади;

- уточнено порядок формування об'єкта спільної власності двох або більше територіальних громад, який має у підґрунті доведення доцільності

партнерських відносин у ході реалізації проектів створення об'єктів інфраструктури, що дає змогу об'єднувати фінансові ресурси зацікавлених сторін задля досягнення означеної мети

Практичну цінність представляють:

- організаційно-методичне забезпечення розвитку територіальних громад в Україні, яке дає змогу спрямувати регуляторну політику держави з бюджетної підтримки місцевих громад на проектну підтримку виробників;

- методичний підхід до визначення впливу процесу децентралізації на економіку регіонів, який дає змогу довести, що існує зв'язок між змінами у функціонуванні місцевих громад (створення ОТГ) та виробництвом сільгосппродукції, а також наявний позитивний вплив процесу об'єднання територіальних громад на діяльність виробників сільськогосподарської продукції;

методичний підхід до визначення стану регіональних економічних систем в Україні, який дав змогу довести єдність проблематики регіонального розвитку для всіх адміністративних територій України;

- методичний підхід до планування забезпечення потреб територіальної громади, який дає змогу визначати ступінь нагальності та необхідності забезпечення населення певним видом послуг ЖКГ (водопостачання, водовідведення, газопостачання та ін.) та визначати порядок введення об'єктів сфери ЖКГ у дію й обсяги їх фінансування.

Основні результати дисертації знайшли своє впровадження в роботі місцевих органів влади та у навчальному процесі університету, де працює дисертант.

8. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Беручи до уваги отримані позитивні результати, треба відмітити наступні зауваження:

1) Доцільніше було здійснити порівняльну характеристику вітчизняного та світового досвіду забезпечення функціонування та розвитку територіальних громад у розділі 1 дисертації.

2) Концептуальна модель організаційного забезпечення функціонування та розвитку територіальних громад (рис. 1.1) значно виграла б за умови надання їй

чисельних значень.

3) Слід було розкрити зв'язок між змістом блоків концептуальної піраміди цілепокладання процесу функціонування та розвитку територіальних громад (рис.1.2) та організаційним забезпеченням цих процесів.

4) Вбачається за доцільне виокремлення передумов створення об'єднаних територіальних громад у ході аналізу динаміки стану процесу децентралізації в регіонах України, (табл. 2.1-2.2, рис. 2.3-2.6).

5) На рис. 2.10 автором представлено річний рух коштів у рамках бюджету заміни та відновлення систем забезпечення життєдіяльності територіальної громади, але не наведено розрахунків фінансових потоків та не розкрито, чи властивий представлений графік розвитку певної громади, чи він має загальний характер.

6) Слід було довести доцільність використання проектного підходу у ході розбудови інфраструктури територіальної громади.

Однак вказані зауваження носять дискусійний характер і не знижують загальної позитивної оцінки поданого дослідження.

9. Висновок по дисертації

Виходячи з вищевикладеного можна стверджувати, що подана до захисту дисертаційна робота Євдокімова Олександра Валерійовича на тему «Організаційне забезпечення функціонування та розвитку територіальних громад» виконана на високому науковому та професійному рівні. Робота відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 № 567 (зі змінами) щодо кандидатських дисертацій. Проведений аналіз показав, що представлена дисертація є завершеною науковою працею, виконаною особисто її автором, містить науково-обґрунтовані теоретичні і практичні результати, характеризується продуманим планом викладу результатів проведених здобувачем досліджень. Основні результати дисертації опубліковані у наукових фахових виданнях України, а також у зарубіжних виданнях.

Автореферат дисертації за своїм змістом відображає основні положення дисертаційної роботи.

Підсумовуючи результати вивчення дисертації та автореферату, треба відмітити, що вона присвячена вивченню актуальної на сьогоднішній день теми, відзначається високим теоретичним і практичним рівнем. Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, наукова новизна отриманих результатів, повнота та структурованість викладу результатів досліджень в опублікованих працях повністю відповідають вимогам до кандидатських дисертацій. За складом вирішених задач дисертація відповідає паспорту спеціальності 08.00.05 - розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Вважаю, що автор дисертації, Євдокімов Олександр Валерійович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент:

старший науковий співробітник відділу
макроекономічної політики та регіонального
розвитку Науково-дослідного центру
індустріальних проблем розвитку НАН України,
кандидат економічних наук, доцент

 О.М. Красносова

Підпис засвідчую:
вчений секретар ІДЦ ІПР НАН України,
д.е.н., доцент

 Н. В. Белікова

